

Riksdagsförvaltningen
100 12 STOCKHOLM

Betänkandet Registrering av riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen (2005/06:URF4)

Datainspektionen lämnar synpunkter utifrån sin uppgift att verka för att människor skyddas mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter.

Datainspektionen har förståelse för behovet av ett register som innehåller uppgifter om riksdagsledamöterna men avstyrker utformningen av det nuvarande lagförslaget.

7.5 Integritetsaspekter

Genom det nya förslaget till lag om registrering av riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen skapas ett obligatoriskt uppgiftslämnande till ett offentligt register. Bortsett från de uppgifter som hämtas in från VPC, Bolagsverket och Skatteverket är de uppgifter som ska lämnas till registret dock ospecificerade. Ändamålsparagrafen (3 §) klargör visserligen att registret ska innehålla information som är motiverad av ett befogat allmänt intresse, men i 5 § anges att varje riksdagsledamot får göra en egen bedömning av vad som omfattas av detta befogade allmänna intresse.

Enligt utredningsdirektivet ska utredaren göra en bedömning av omfattningen av uppgifter i registret utifrån en avvägning mellan det allmänna intresset av insyn och ledamotens berättigade krav på hänsyn till den personliga integriteten. Genom att inte definiera vilka uppgifter som ska ingå i registret,

undviker dock utredaren att göra en bedömning av vilka uppgifter rörande riksdagsledamöterna – och eventuellt även tredje man – som kan registreras i ett offentligt register utan att det medför en obefogad integritetskränkning. Istället överläts den bedömningen på den enskilde ledamoten.

Enligt 9 § personuppgiftslagen (1998:204) får personuppgifter endast samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. I särskilda registerförfattningar är ändamålsbestämmelser därför av central betydelse, eftersom bestämmelserna anger den allmänna ramen för registrens innehåll och på vilket sätt den personuppgiftsansvarige får använda registren.

Avgränsningen av de ändamål för vilka ett register får användas är följaktligen av stor betydelse för skyddet av den personliga integriteten.

Ändamålsbestämmelsen är dock en rambestämmelse och därmed endast en utgångspunkt för registrets innehåll.

Att ålägga enskilda personer att lämna uppgifter utan att klargöra vilka uppgifter det gäller är i sig ett anmärkningsvärt tillvägagångssätt, i synnerhet när de uppgifter som avses är av så stor omfattning och så varierad art.

Uppgiftslämnandet följs inte heller upp internt utan den konsekvens som kan följa av att uppgifter inte lämnas till registret är att media kan uppmärksamma de ledamöter som av något skäl undanhåller information. Effekten kan bli att ledamöter kan komma att känna sig tvungna att lämna uppgifter till registret långt utöver vad som objektivt skulle kunna anses utgöra ett befogat allmänt intresse.

Registret utgör en *sammanställning* av uppgifter. Oavsett om allmänheten eller media kan ta fram uppgifterna på annat sätt, måste här beaktas att uppgifterna görs tillgängliga i samlad form – en kartläggning av en enskild person – i ett offentligt register. Att uppgifterna redan finns på annat håll utgör inget skäl för att det inte skulle kunna vara kränkande för den personliga integriteten att de tas med i det aktuella registret. Det är därför särskilt viktigt att det klarläggs vilka uppgifter som ska ingå i registret. Med hänsyn till att registrets tillgänglighet har betydelse för integritetsskyddet, bör det dessutom klargöras om syftet är att publicera registret på Internet.

Det synes olyckligt att registrets innehåll och därmed även omfattningen av skyddet för riksdagsledamöternas – och tredje mans – personliga integritet blir en öppen bedömningsfråga. Datainspektionen förordar därför att det görs en översyn av vilka uppgifter som kan lämnas till registret med hänsyn till skyddet för den personliga integriteten och att dessa uppgifter i möjligaste mån regleras i lag. Förslag till närmare angivelse av innehållet i registret bör remitteras på nytt.

9.4.2 Underrättelse till tredje part om uppgifter anmälda till registret

Skyldigheten att bereda enskilda och juridiska personer, samt offentliga organ, tillfälle att yttra sig över uppgifter i registret som berör dem, tas enligt förslaget bort med motiveringen att kravet på underrättelse medför en tidsutdräkt och i vilket fall som helst inte leder till någon ändring av de berörda uppgifterna.

En registrering av personuppgifter rörande utomstående enskilda personer är mycket känslig ur integritetssynpunkt. Personer som registreras på grund av att de har haft någon form av yrkesmässig relation med riksdagsledamoten torde ofta vara ovetande om registreringen, som dessutom kan leda till offentlig uppmärksamhet. Med den nuvarande utformningen av lagförslaget – att riksdagsledamöterna i viss utsträckning själva får bedöma vilka uppgifter som omfattas av registreringskravet – kan det också förekomma meningsskiljaktigheter om vad som bör anmälas till registret. Tredje man kan t.ex. på fullt legitim grund vilja förhindra en registrering med motiveringen att ett visst affärsförhållande inte bör omfattas av ett ”befogat allmänt intresse”. Då det enligt lagförslagets 2 § andra stycke inte är möjligt att motsätta sig en registrering som är tillåten enligt den aktuella lagen, blir tredje man emellertid hänvisad till riksdagsledamotens självständiga bedömning av vad som är ett befogat allmänt intresse.

Vid en sådan oförutsebar och eventuellt ofrivillig registrering är det ett minimikrav att den enskilde underrättas om de anmälda uppgifterna före registreringen. Ett krav på underrättelse kan inte heller anses ge upphov till en

oproportionerligt stor arbetsbörda och den nya lagen bör därför innehålla en bestämmelse om att tredje man ska erhålla information om registreringen.

Datainspektionen avstyrker att förslaget till lag om registrering av riksdagsledamöternas åtaganden och ekonomiska intressen i sin nuvarande utformning läggs till grund för en lagändring. Datainspektionen har i övrigt ingen erinran mot förslagen till ändringar i lagen (1998:1479) om kontoföring av finansiella instrument och lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Göran Gräslund i närvaro av chefsjuristen Leif Lindgren, teamledaren Britt Marie Wester och byrådirektören Hélène Samuelsson, föredragande.

Göran Gräslund

Hélène Samuelsson